

Roczny plan pracy z historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i>, <i>kompas</i> – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i> – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i> – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich

			przedstawia jej znaczenie	Ameryki nazwano Indianami		
2. Skutki odkryć geograficznych	– cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych	– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i> – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą	– poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i> – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, niewolnik, plantacja</i> – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska	– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i> – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków	– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
3. Renesans – narodziny nowej epoki	– renesans – cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu – wynalezienie druku i jego znaczenie	– zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenbergę jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i	– poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i> , – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>antyk, humanizm</i> – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki	– wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów	– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej

		określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań	<i>renesansu</i> – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu			drukarni
4. Kultura renesansu w Europie	– renesansowa radość życia – architektura renesansu – wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła	– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia	– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i> – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł	– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – poprawnie posługuje się terminem: <i>fresk</i> , podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką	– poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i> , <i>arkada</i> , <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych	– poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i> – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
5. Reformacja – czas wielkich zmian	– kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa	– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i> – wymienia wyznania protestanckie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja</i> , <i>protestanci</i> – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje	– poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor</i> , <i>celibat</i> , <i>zbór</i> – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – opisuje okoliczności powstania anglikanizmu – przedstawia skutki	– charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i> – przedstawia na mapie podział religijny Europy	– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej

			wyznania protestanckie i podaje ich założycieli	reformacji		
6. Kontrreformacja	– postanowienia soboru trydenckiego – działalność jezuitów – wojna trzydziestoletnia i jej następstwa	– poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kontrreformacja, seminarium duchowne</i> – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów	– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i> – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych	– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	– szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmiki ziemskie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i> – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty	– poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i> – wymienia izby sejmu walnego	– przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i> – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu	– poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i> – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem

		– wskazuje na ilustracji postać szlachcica	– przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i>	– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i>	rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmu walnego	współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej
2. W folwarku szlacheckim	– folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany – statuty piotrkowskie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark, dwór</i> – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan	– poprawnie posługuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i> – przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorza Gdańskiego i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju	– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego	– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521	– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na	– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – wymienia państwa	– poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i> – przedstawia postanowienia	– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – charakteryzuje

	<ul style="list-style-type: none"> – hołd pruski i jego postanowienia – polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów 	<ul style="list-style-type: none"> osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty 	<ul style="list-style-type: none"> walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie – wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty 	<ul style="list-style-type: none"> hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki 	<ul style="list-style-type: none"> politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy – renesansowy Wawel Jagiellonów – odkrycie Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej – wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>arras</i>, <i>krużganki</i>, <i>mecenat</i> – charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna</i>, <i>teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita	<ul style="list-style-type: none"> – geneza unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Lublin i 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia unii 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje skutki utworzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia korzyści i zagrożenia

Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej 	<p>Rzeczpospolitą Obojga Narodów</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia 	<p>terminami: <i>unia personalna, unia realna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie 	<p>lubelskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego 	<p>Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę 	<p>wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p>
6. „Państwo bez stosów”	<ul style="list-style-type: none"> – Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – <i>Akt konfederacji warszawskiej</i> – reformacja w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i> – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i> – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie</i> – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej

			była nazywana „państwem bez stosów”			
7. Pierwsza wolna elekcja	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – <i>Artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i> – następstwa wolnych elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminem: <i>elekcja</i> – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>wolna elekcja, bezkrólewie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki wolnych elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie postępuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej
Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej						
1. Wojny z Rosją	<ul style="list-style-type: none"> – wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriada i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie postępuje się terminem: <i>hetman</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – opowiada o znaczeniu bitwy pod 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie postępuje się terminami: <i>piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar</i> – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie

			<p>Kłuszynem</p> <ul style="list-style-type: none"> – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn 	<p>wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)</p>		
<p>2. Początek wojen ze Szwecją</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wazowie na tronie Polski – przyczyny wojen ze Szwecją – wojna o Inflanty – walka o ujście Wisły – skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. – Warszawa stolicą Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie – podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz) – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: <i>czoł</i> – opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
<p>3. Powstanie Chmielnickiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Kozaków zaporoskich – powstanie Kozaków na Ukrainie – ugoda w Perejasławiu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i> – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) – ocenia politykę

		wśród przedstawicieli innych grup społecznych	wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)	– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową	wojnę polsko-rosyjską – wskazuje na mapie Perejasław – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)	szlachty wobec Kozaków
4. Potop szwedzki	– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją – najazd Szwedów na Polskę w latach 1655– 1660 – postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy – skutki potopu	– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i> – wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami – wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty – wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem – przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej	– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego – uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655– 1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.) – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej	– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i> – wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę – wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce – przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich	– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	– przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego
5. Wojny z	– imperium	– poprawnie	– poprawnie	– poprawnie	– omawia przyczyny	– opisuje

Turcją	osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego	posługuje się terminami: <i>sułtan, husarz, janczar</i> – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń	posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i> – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen z Turcją – wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski	posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.	wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)	postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
6. Kryzys Rzeczypospolitej	– skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na	– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą	– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne	– poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone	– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy	– przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać

	przełomie XVII i XVIII w.	– wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.		przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw	królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego	magnaci – wskazuje postać Władysława Sycińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmiku
7. Barok i sarmatyzm	– barok – epoka kontrastów – cechy charakterystyczne stylu barokowego – architektura i sztuka barokowa – Sarmaci i ich obyczaje	– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	– poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i> – zaznacza na osi czasu epokę baroku – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym – wyjaśnia, czym były kalwarie	– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i> – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji	– poprawnie posługuje się terminami: <i>putto</i> , <i>ornament</i> – wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym – charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	– Edykt nantejski i jego skutki – umacnianie władzy monarchy we Francji	– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać	– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura</i> , <i>cto</i> ,	– poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i> – opisuje, jak	– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia

	<ul style="list-style-type: none"> – rządy absolutne Ludwika XIV – Francja potęgą militarną i gospodarczą 	<p>Ludwika XIV jako władcy absolutnego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Francję 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) – opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV 	<p><i>import, eksport</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera 	<p>pozycji monarchy</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	<ul style="list-style-type: none"> – absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i> – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i> – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie, nowa szlachta, rojaliści</i> – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
3. Oświecenie w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i> – zaznacza na osi czasu epokę 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i> – wymienia przykłady budowli 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi

	według Monteskiusza – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa	oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)	klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem	Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy	posługuje się terminem: <i>ateizm</i> – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia	Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i>
4. Nowe potęgi europejskie	– absolutyzm oświecony – narodziny potęgi Prus – monarchia austriackich Habsburgów – Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.	– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus – wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm</i> , <i>absolutyzm oświecony</i> – podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje wpływ ideologii oświecenia	– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” – wyjaśnia związki między pojawieniem	– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw – opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do	– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego – podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)

		XVIII stulecia	na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji	się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej	Bałtyku	
5. Stany Zjednoczone Ameryki	– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – konflikt kolonistów z rządem brytyjskim – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – ustrój polityczny USA	– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia</i> , <i>konstytucja</i> – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.) – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim – opisuje wydarzenie zwane bostońskim piciem herbaty – poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown – omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres</i> , <i>Izba Reprezentantów</i> – charakteryzuje ustrój polityczny USA
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej						

<p>1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawy Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i> – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i> – wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
<p>2. Pierwszy rozbiór Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Stanisław August Poniatowski królem Polski – pierwsze reformy nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i> – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej

		– przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i>	wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i>	rozbiorowego	
3. Kultura polskiego oświecenia	– literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowego i jego zadania – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce	– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych	– poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i> – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.	– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN	– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej	– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	– reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę	– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)	– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiore	– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny	– charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki

		<p>uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)</p> <p>– wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski</p> <p>– na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego</p>	<p>– wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego</p> <p>– wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji)</p> <p>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru</p>	<p>– podaje cel obrad Sejmu Wielkiego</p> <p>– przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce</p>	<p>wprowadzony przez Konstytucję 3 maja</p> <p>– przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari</p> <p>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),</p> <p>– przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie</p>	
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	<p>– wybuch powstania kościuszkowskiego</p> <p>– Uniwersał połaniecki</p> <p>– przebieg powstania</p> <p>– trzeci rozbiór Polski</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zborcy</i></p> <p>– wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania</p> <p>– wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski</p>	<p>– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki</p> <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i></p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.)</p> <p>– wymienia przyczyny</p>	<p>– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa</p> <p>– opowiada o bitwie pod Raławicami i przedstawia jej znaczenie</p> <p>– wskazuje na mapie Raławice i Połaniec</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i></p> <p>– przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego</p> <p>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej</p> <p>– wskazuje na mapie</p>	<p>– wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.</p>

			wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru	– wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego	Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania	
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	– sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – Francja monarchią konstytucyjną	– wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, rewolucja, Bastylia</i> – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca	– poprawnie posługuje się terminami: <i>burżuazja, Stany Generalne</i> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i>	– przedstawia sytuację we Francji przed wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	– przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
2. Republika Francuska	– Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i>	– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyktatoriat</i>	– poprawnie posługuje się terminem: <i>radikalizm</i>	– wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako

		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminem: <i>republika</i> – charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyktatoratu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i> – przedstawia skutki rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów 	narzędzie walki politycznej
3. Epoka Napoleona Bonapartego	<ul style="list-style-type: none"> – obalenie rządów dyktatoratu – Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów – Kodeks Napoleona – Napoleon u szczytu potęgi 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i> – przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoratu – poprawnie posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i> – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu – przedstawia etapy kariery Napoleona – podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia 	– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
4. Upadek	– wyprawa na Rosję	– poprawnie	– przedstawia	– poprawnie	– omawia przebieg	– przedstawia

Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> – odwrót Wielkiej Armii – bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza 	<ul style="list-style-type: none"> postępuje się terminem: <i>Wielka Armia</i> – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk 	<ul style="list-style-type: none"> postępuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i> – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem 	<ul style="list-style-type: none"> kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny klęski Napoleona
5. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – organizacja i zasady życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Polacy wzięli nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych

<p>6. Księstwo Warszawskie</p>	<p>– utworzenie Księstwa Warszawskiego – konstytucja Księstwa Warszawskiego – Polacy pod rozkazami Napoleona – upadek Księstwa Warszawskiego</p>	<p>– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego</p>	<p>– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)</p>	<p>– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach</p>	<p>– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej – wskazuje na mapie Somosierrę – opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk</p>	<p>– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)</p>
--------------------------------	--	--	--	---	---	--